

SV lausuntopyyntö VV

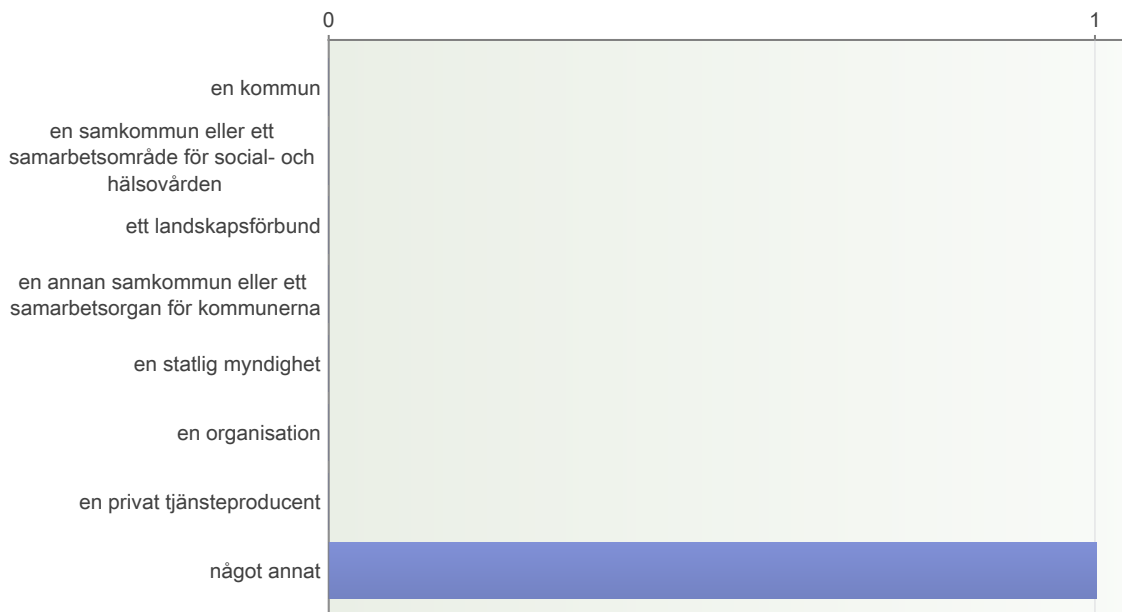
1. BAKGRUNDSINFORMATION

Vastaajien määrä: 1

Officiellt namn på den som svarar	Namn på den person som antecknat svaret	Kontaktuppgifter till den person som är ansvarig för svaret	Datum för när begäran om utlåtande behandlades i organet	Organets namn
Svenska Finlands folkting	Erik Munsterhjelm	markus.osterlund@folktin get.fi		

2. Är den svarande

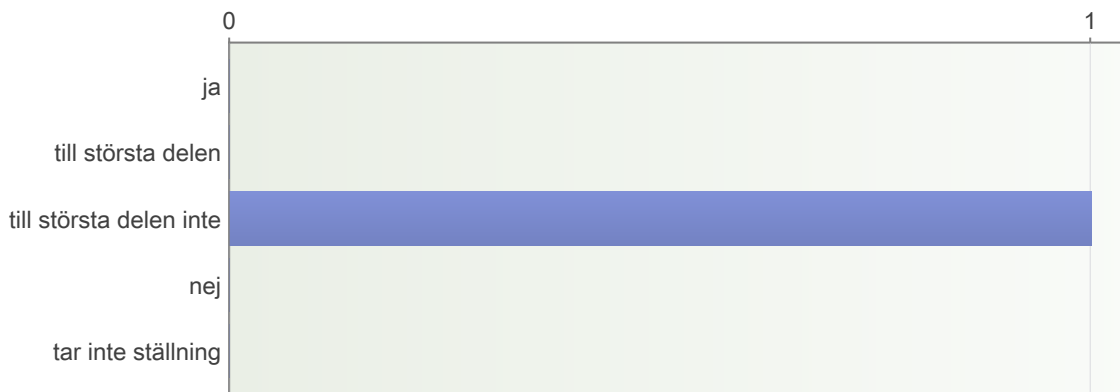
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: något annat

3. 1. Kan man genom reformen minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik?

Vastaajien määrä: 1

4. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Valfriheten kan på sina håll, och speciellt i tätorter, förbättra tillgången till service och det gäller också tillgången till svenskspråkig service. Men i Finland är en betydande del av befolkningen bosatt på områden som inte är värst attraktiva för privata serviceproducenter. Det finns en risk för att privata vårdproducenter kommer att primärt intressera sig för medelstora och större befolkningscentra och därmed är glesbygden och den språkliga minoriteten mindre intressant, vilket kan innebära att en betydande del av den svenskspråkiga befolkningen riskerar att inte omfattas av någon valfrihet. I större tätorter bor den svenskspråkiga befolkningen utspritt och också här kan därför den svenskspråkiga befolkningen anses bo i "glesbygd".

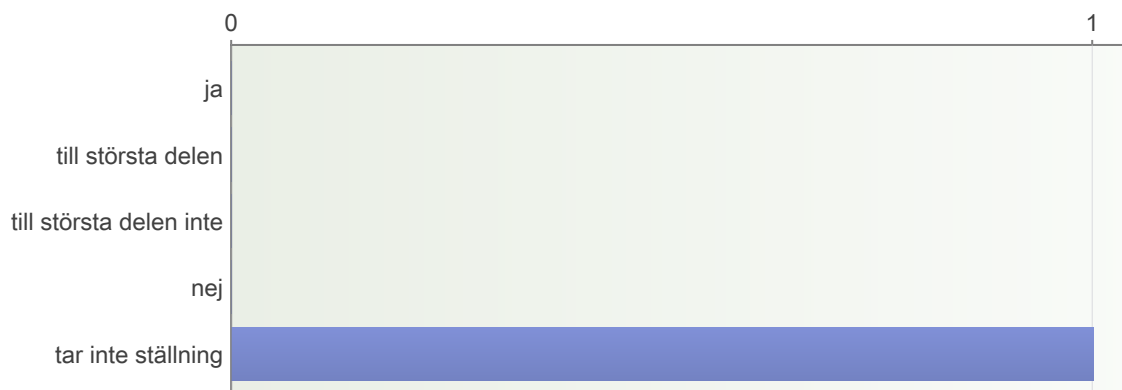
För den del av befolkningen som är bosatt på glesbygden och för vilka det inte finns intresserade serviceproducenter kan situationen bli problematisk. Eftersom landet är glest befolkat är det av största vikt att landskapet har en tydlig skyldighet att erbjuda social- och hälsovårdsservice för de delar av landskapen som inte är intressanta för privata serviceproducenter.

Tillgången till vårdpersonal med kunskaper i svenska är begränsad inom ett flertal yrkesgrupper vilket utgör ett problem redan idag. För att valfriheten ska förverkligas också på svenska förutsätts att det finns tillräckliga personalresurser inom serviceproduktionen både hos landskapets affärsverk och hos serviceproducenter på basnivå och utvidgad basnivå. Det föreligger en risk att bristen på t.ex. svenskspråkig personal inom socialvården kan hämma serviceproduktionen på svenska då de kommunalt anställda socialarbetarna övergår till landskapets affärsverks tjänst och det inte finns tillgänglig personal för social- och hälsovårdsstationerna. Folktinget anser därför att frågan bör utvärderas också ur ett utbildningspolitiskt perspektiv så att tillgången till svenskspråkig vårdpersonal tryggas.

Folktinget anser att landskapen aktivt bör involvera påverkansorganet för minoritetens språk i arbetet att ordna tjänster på svenska. Det är organets uppgift att verka för att den service som produceras på minoritets språk håller hög kvalitet och är tillgänglig för landskapets invånare. Organet bör ha verkliga förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

5. 2. Främjar reformen på ett ändamålsenligt sätt kundens möjligheter att påverka sina egna tjänster?

Vastaajien määrä: 1

6. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

7. 3. Ger reformen kunden tillräckliga möjligheter att anlita sådana tjänster som lämpar sig för kundens egen situation?

Vastaajien määrä: 1

8. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Eftersom valfriheten enbart kommer att realiseras för en del av befolkningen kan man inte svara jakande på frågan.

9. 4. Om kunden har omfattande servicebehov, ger reformen kunden möjlighet att få tjänster som är samordnade i enlighet med kundens behov?

Vastaajien määrä: 1

10. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

11. 5. Ger reformen tillräckliga förutsättningar för att uppnå målet om att bromsa upp kostnadsökningen med 3 miljarder euro?

Vastaajien määrä: 1

12. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

13. 6. Förverkligas demokratin på ett tillräckligt sätt i lagförslaget? Om inte, hur kunde demokratin stärkas i lagförslaget?

Vastaajien määrä: 1

14. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

15. 7. Främjar reformen ändringen av verksamhetsätt och ibruktagandet av nya serviceinnovationer som förbereder för framtidens utmaningar?

Vastaajien määrä: 1

16. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

17. 8. I 3 kap. i utkastet till lag om valfrihet inom social- och hälsovården föreslås bestämmelser om vilka social- och hälso-tjänster som klienten direkt ska kunna välja. 8a. Är bestämmelserna om direktvalstjänster tillräckligt tydliga till den del det är fråga om vilka tjänster som hör till dem som omfattas av valfrihet och som ska bolagiseras och vilka som ska produceras av landskapets affärsverk?

Vastaajien määrä: 1

18. Om inte, på vilket sätt skulle det vara ändamålsenligt att fastställa de grunder på vilka landskapen bestämmer de tjänster på primärnivå och på utvidgad primärnivå som produceras vid social- och hälsocentralerna?

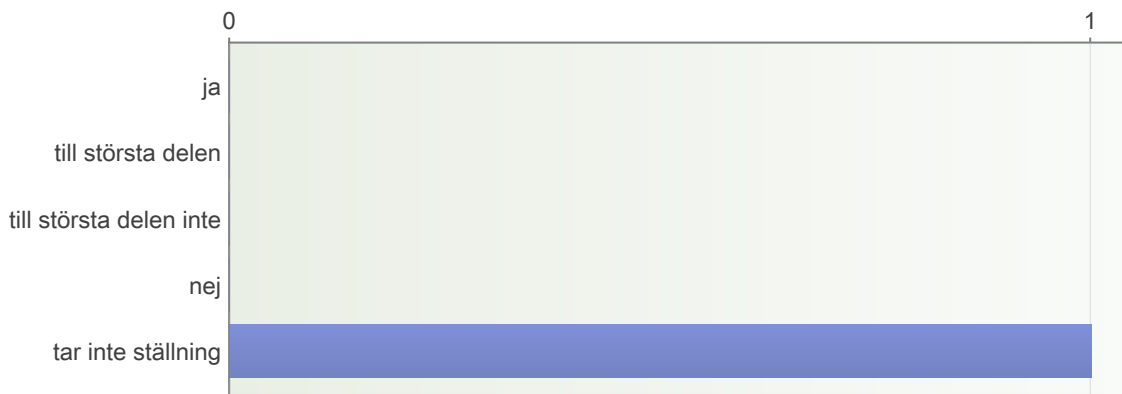
Ei vastauksia.

19. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

20. 8b. Säkerställer systemet med betalsedel tillräckliga styr- och påverkansmöjligheter för landskapet med tanke på organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

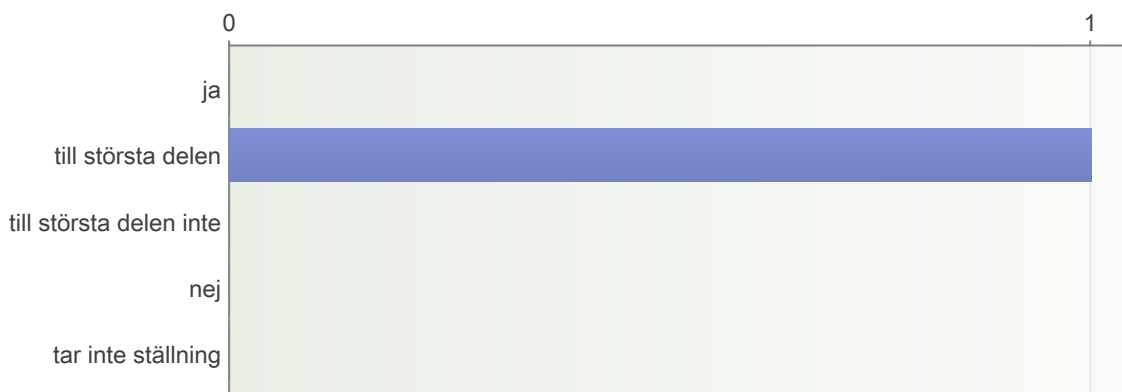

21. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

22. 8c. Är social- och hälsocentralens rättigheter och skyldigheter föreskrivna på ett ändamålsenligt sätt i systemet med betalsedel?

Vastaajien määrä: 1

23. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- 17 § Betalsedel

Folktinget anser att utkastet är ospecifikt vad gäller de språkliga skyldigheterna för de vårdproducenter som producerar service för en kund på basis av en betalsedel. Man bör åtminstone specificera huruvida 6 § om servicespråk i lagen om ordnande av social- och hälsovård tillämpas.

24. 8d. Ger systemet med betalsedel kunden tillräckliga möjligheter att påverka tillhandahållandet av de tjänster som kunden behöver?

Vastaajien määrä: 1

25. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

26. 9. I 4 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om kundens möjligheter att välja landskapets affärsverk och dess verksamhetsställe. Ger bestämmelserna med tanke på målen med reformen kunden ändamålsenliga möjligheter att välja tjänsteproducent?

Vastaajien määrä: 1

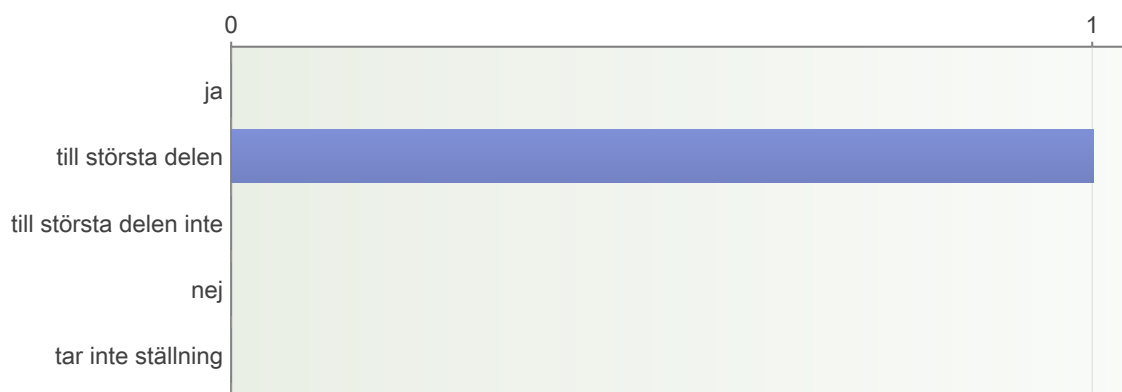

27. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

28. 10. I 5 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om användning av kundsedel för att öka kundens valfrihet. 10a. Är bestämmelserna ändamålsenliga med tanke på kundens ställning och rättigheter?

Vastaajien määrä: 1

29. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Folktinget anser att utkastet är ospecifikt vad gäller de språkliga skyldigheterna för de vårdproducenter som producerar service för en kund på basis av en kundsedel. Man bör åtminstone specificera huruvida 6 § om servicespråk i lagen om ordnande av social- och hälsovård och/eller 25 § om enskildas skyldighet att ge språklig service enligt språklagen tillämpas.

30. 10b. Säkerställer systemet med kundsedel tillräckliga styr- och påverkansmöjligheter för landskapet med tanke på organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

31. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

32. 10c. Är de begränsningar som gäller ibruktagandet av systemet med kundsedel och landskapets beslutsfattande tillräckliga och tryggar de genomförandet av kundens valfrihet?

Vastaajien määrä: 1

33. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

34. 11. I 6 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om användning av en personlig budget för att öka kundens valfrihet. Ger bestämmelserna kunden möjlighet att påverka tillhandahållandet av de tjänster som kunden behöver?

Vastaajien määrä: 1

35. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

36. 12. I och med valfrihetslagstiftningen föreslås det att det till patientlagen och socialvårdens klientlag fogas ett nytt kapitel om assistans vid beslutsfattande (assisterat beslutsfattande). I valfrihetslagstiftningen ingår olika valmöjligheter för patienter och klienter, (bland annat direktvalstjänster, betalsedel, kundsedel och personlig budget). Kunderna kan behöva stöd när de gör val i dessa olika valsituationer. Är de bestämmelser som gäller assisterat beslutsfattande ändamålsenliga?

Vastaajien määrä: 1

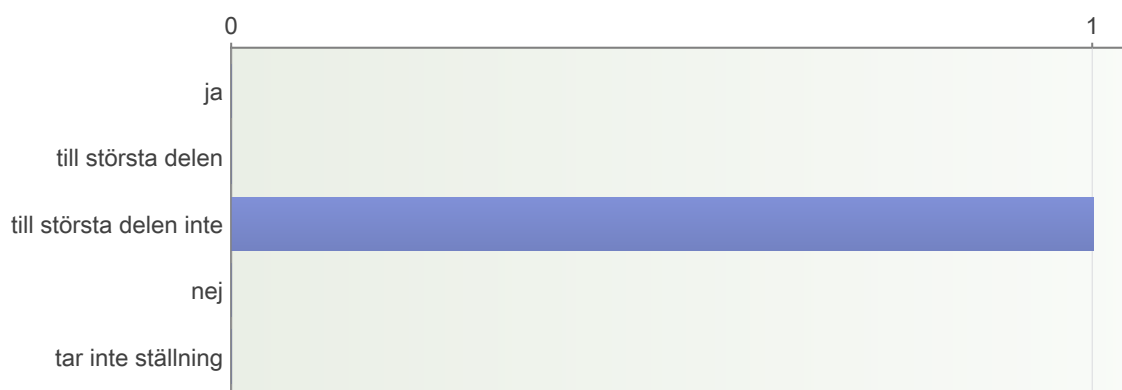

37. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

38. 13. I 7 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om förfaranden för godkännande av och avtal med tjänsteproducenterna. 13a. Är bestämmelserna om förfarandena för godkännande ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

39. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Språklig indelning:

Social- och hälsovårds- och landskapsreformen flyttar över ansvaret för ordnandet av service från kommuner till landskapet. Reformen innebär att kommunerna helt och hållet fritas från alla typer av uppgifter och ansvar vad gäller social- och hälsovårdstjänster. Kommunen är alltså framledes en irrelevant aktör i fråga om denna service. Därför har man följdriktigt definierat landskap som innehåller tvåspråkiga kommuner eller både enspråkigt finska och svenska kommuner som tvåspråkiga landskap. Tvåspråkiga landskap har skyldighet att ordna service på både svenska och finska.

I den föreslagna 30 § 1 mom. har man ändå valt att låta de språkliga rättigheterna utgå från kommuntillhörighet. Till denna del är bestämmelsen problematisk. De grundrättighets-, författnings- och förvaltningsrättsliga följderna av bestämmelsen bör utredas grundligt. Folktinget hänvisar till regeringens proposition 92/2002 med förslag till ny språklag, sid 8. Enligt nämnda proposition är utgångspunkten den att språkliga rättigheter kan begränsas t.ex. regionalt så länge jämlikhetsprincipen inte kränks. Detta bör beaktas i den fortsatta beredningen av bestämmelsen.

Rätt att välja språk:

Folktinget fäster uppmärksamhet vid ordalydelsen i 30 § 1 mom. om språket för direktvalstjänster. Bestämmelsen utgår från att invånare i tvåspråkiga kommuner ska få service på sitt eget språk, finska eller svenska. Enligt gällande språklagstiftning, närmast språklagen, hälso- och sjukvårdslagen och socialvårdslagen, har kunden dock rätt att välja vilket språk kunden vill bli betjänad på. Kunden kan alltså välja att bli betjänad på det språk som inte är modersmål. Rätten att välja språk har i praktiken stor betydelse då det finns ett flertal orsaker varför kunden kan vilja bli betjänad på det andra språket. Folktinget anser att det är nödvändigt att ändra både bestämmelsens ordalydelse och motiveringarna så att det tydligt framgår att man har rätt att välja vilket språk man vill bli betjänad på.

Undantagsförfarande:

Undantagsförfarandet i 30 § 2 mom. utgör likt stadgandet i bestämmelsens 1 mom. en betydande begränsning av valfriheten för den svenskspråkiga befolkningen och Folktinget anser att bestämmelsen kräver särskild uppmärksamhet och noggrannhet eftersom tillämpningen av bestämmelsen i praktiken starkt styr de svenskspråkiga vårdmarknaderna. Bestämmelsen är dock för närvarande väldigt allmänt formulerad och innehåller odefinierade termer som kunde tillämpas fritt i landskapen.

Enligt momentet kan undantag beviljas om det finns andra producenter inom samma område. Med tanke på tillgången till service är det självfallet avgörande exakt hur man definierar termen "område". I detta skede finns dock ingen definition att tillgå, varken i lagtexten eller i bestämmelsen motiveringar. Därmed går det heller inte att ta ställning till bestämmelsens följder för serviceproduktionen.

Vidare hänvisar man i momentet till att ett krav för att undantag ska kunna beviljas är att kunden inom området på lika villkor har tillgång till andra producenter så att kunden kan få tjänster på sitt eget språk och utnyttja sin valfrihet. Folktinget anser att det dock behöver finnas godtagbara undantagsgrunder annat än en redan existerande valfrihet för att undantag ska kunna beviljas. Folktinget anser alltså att bestämmelsen också till denna del behöver preciseras så att man i landskapen kan hitta en skälig och jämlik beslutspraxis.

Folktinget ser att det är nödvändigt att vidareutveckla bestämmelserna gällande förfarandet kring

undantagsbestämmelsen. Det kommer troligen särskilt i inledningsfasen av reformens ikraftträdande att uppstå situationer där flera vårdproducenter anhåller om undantagstillstånd, men undantag enbart kan beviljas till någon eller några. Det bör i dylika situationer finnas klara regler för hur man går till väga så att den språkliga minoritetens rätt till fritt vårdval inte kringkärs.

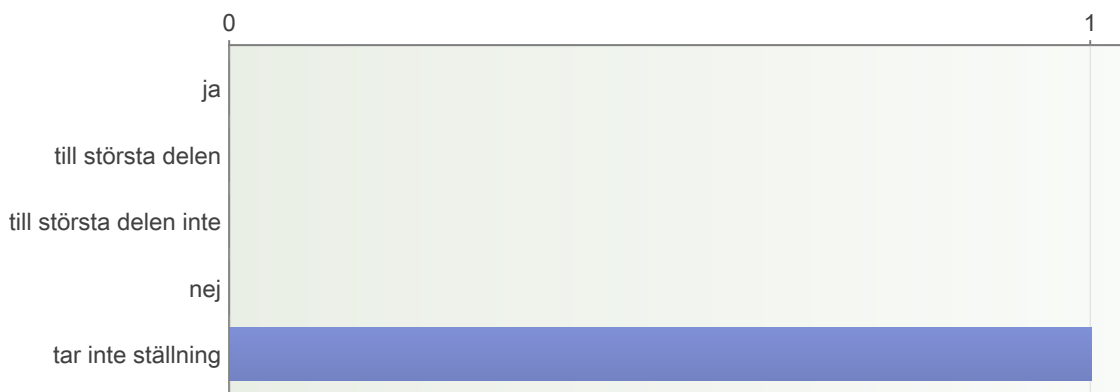
Återkallande av undantag:

Bestämmelsens tredje moment ger landskapet möjlighet att återkalla ett undantag om förhållandena inom ett område ändrats så att kunderna inte längre har tillgång till direktvalstjänster på lika villkor på båda nationalspråken. Folktinget understöder momentet och understryker att det särskilt viktigt att landskapet kontinuerligt följer upp vårdssituationen för den språkliga minoriteten inom berörda områden och genast reagerar då tillgång till service och utnyttjande av valfriheten inte längre genomförs.

Slutligen understryker Folktinget att påverkansorganet för minoritetens språk bör ha verkliga möjligheter att påverka landskapets beslutspraxis i frågan. Organen kommer att ha viktig information om de praktiska förhållandena i landskapet och detta bör utnyttjas i beslutsfattandet.

40. 13b. Är bestämmelserna om avtalsförfarandena ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

41. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

42. 14. I 8 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om tjänsteproduktionen och producenternas förpliktelser. Är bestämmelserna ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

43. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- 40 § Bolagiseringsskyldighet

Folktinget anser att bolagiseringsskyldigheten kan föra med sig risker. Med tanke på att bolagiseringsskyldigheten i praktiken är oåterkallelig när den väl trätt i kraft, bör man i den fortsatta beredningen utföra en grundlig bedömning av vilka konsekvenser bolagiseringen får för den svenska servicen.

Affärsverkens skyldighet att styra minst 15 procent av medlen till kundsedlar för att användas utanför affärsverket leder till att en betydande del av den offentliga specialistsjukvården bör bolagiseras. Enligt experter försämrar detta centralsjukhusens förutsättningar att upprätthålla jour. Skyldigheten att bolagisera en del av specialistsjukvården innebär enligt Folktinget en betydande risk för de svenskspråkiga jourtjänsterna.

41 § Produktion av direktvalstjänster

Folktinget anser att utkastet är ospecifikt vad gäller de språkliga skyldigheterna då service produceras av en annan aktör för direktvalsproducentens räkning (1 mom. 2 och 3 punkten). Man bör specificera båda parter skyldigheter ifråga om de språkliga rättigheterna.

42 § Skyldigheter för producenter av direktvalstjänster

Folktinget har tidigare under valfrihetslagstiftningens beredning påtalat det nödvändiga i att också den svenskspråkiga befolkningen har tillgång till relevant information om vårdproducenternas tjänster. Detta är absolut nödvändigt för att kunden ska kunna fatta ett informerat beslut om val av serviceproducent. Folktinget anser därför att det är nödvändigt att serviceproducenter som har en skyldighet att producera tjänster på båda nationalspråken meddelar om sin maximikapacitet, sin kapacitet att ta emot nya kunder samt om sina faktiska väntetider specifikt för båda språken så att det inte förekommer diskriminerande behandling visavi tjänstetillgången på språklig grund. Folktinget anser att bestämmelsen bör kompletteras till denna del.

Folktinget önskar vidare fästa uppmärksamhet vid att utbudet av social- och hälsovårdstjänster på minoritetens språk i praktiken ofta kan se annorlunda ut än för majoriteten. Det vore därför viktigt att serviceproducenterna skulle tillhandahålla möjligast detaljerad information om deras vårdpersonals expertis och språkkunskaper.

44. 15. I 9 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om de ersättningar som ska betalas till tjänsteproducenterna. 15a. Är andelen för den fasta avgiften för direktvaltjänsterna och kriterierna för fastställande av avgiften tillräckliga för att trygga tillräcklig finansiering av tjänsterna?

Vastaajien määrä: 1

45. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

46. 15b. Är bestämmelserna om de övriga ersättningarna ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

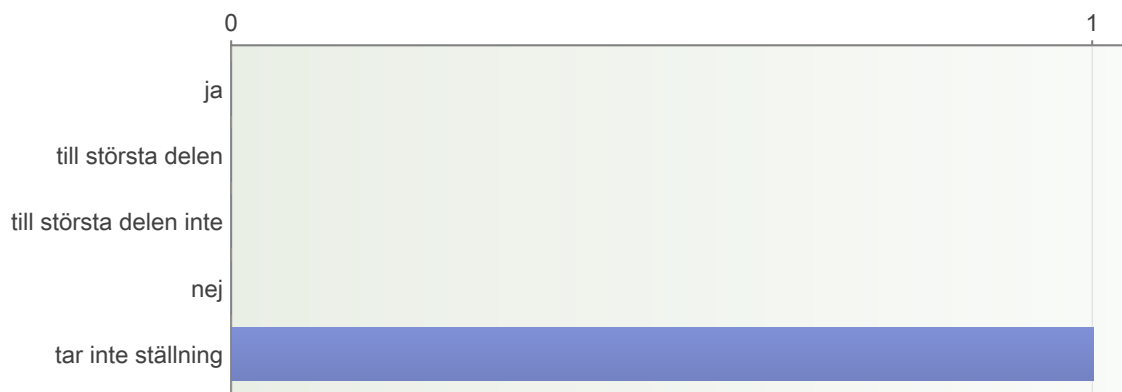

47. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

48. 16. I 11 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande. Är övergångsbestämmelserna enligt 71 § ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

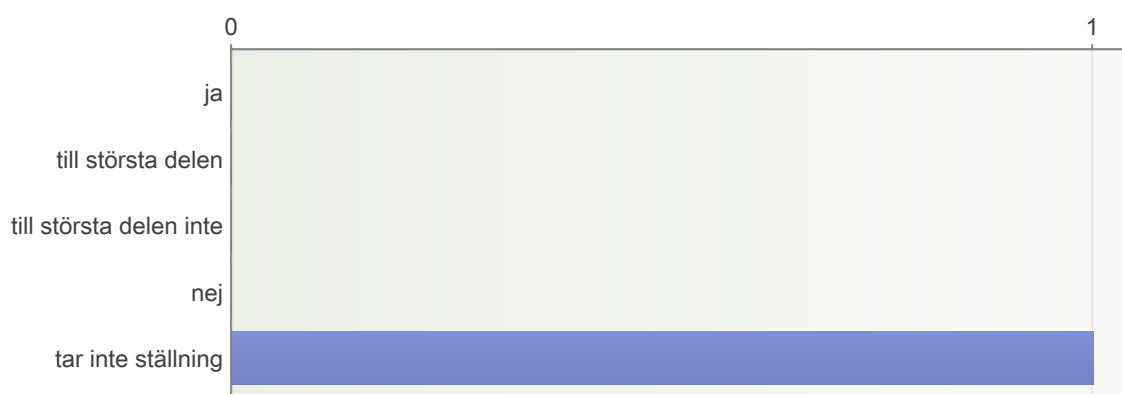

49. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

50. 17. Ger lagförslaget landskapen tillräckliga förutsättningar att uppfylla organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

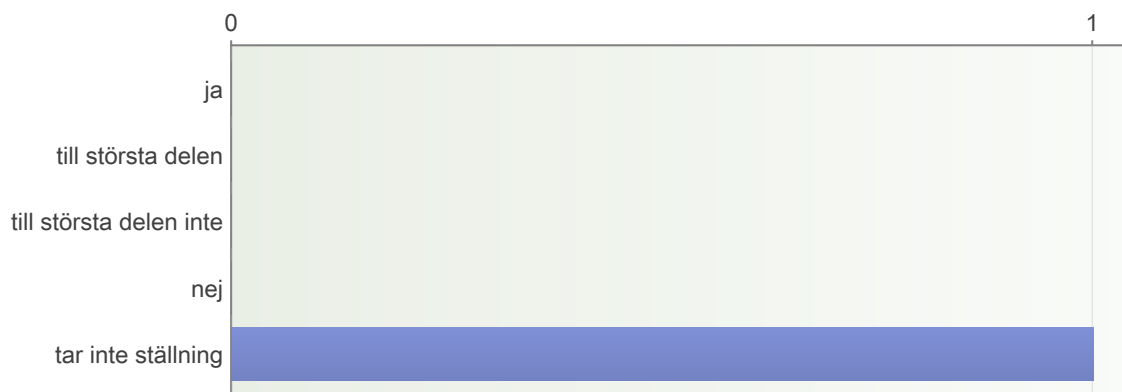

51. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

52. 18. Ger lagförslaget tillräckliga förutsättningar för skapande av en marknad för social- och hälsotjänster?

Vastaajien määrä: 1

53. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

54. 18b. Ger lagförslaget de små aktörerna tillräckliga förutsättningar för verksamhet på marknaden för social- och hälsotjänster?

Vastaajien määrä: 1

55. Om inte, hur borde lagförslaget ändras?

Ei vastauksia.

56. Fritt formulerade kommentarer.

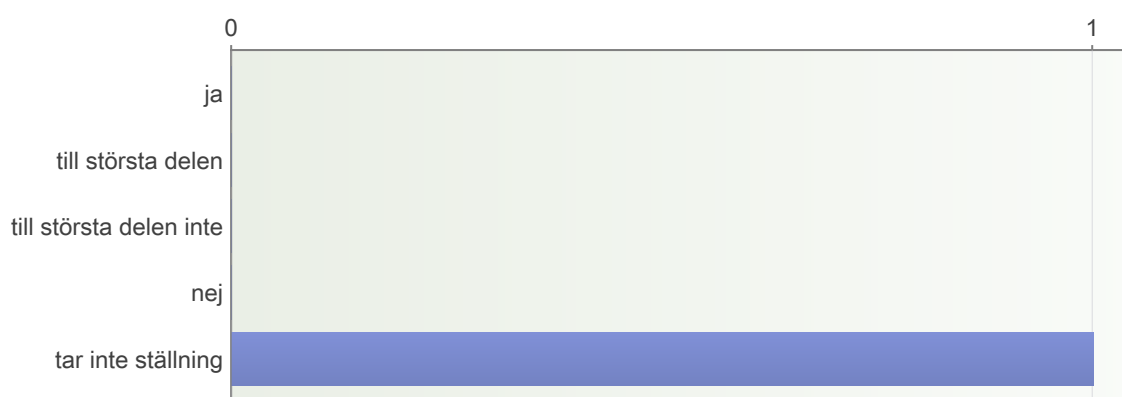
Ei vastauksia.

57. 19. Hur inverkar kundens ökade möjligheter att välja tjänsteproducent och därigenom påverka sina tjänster på den vård kunden får?

Ei vastauksia.

58. 20. Är lagen ändamålsenlig med tanke på tandvård?

Vastaajien määrä: 1

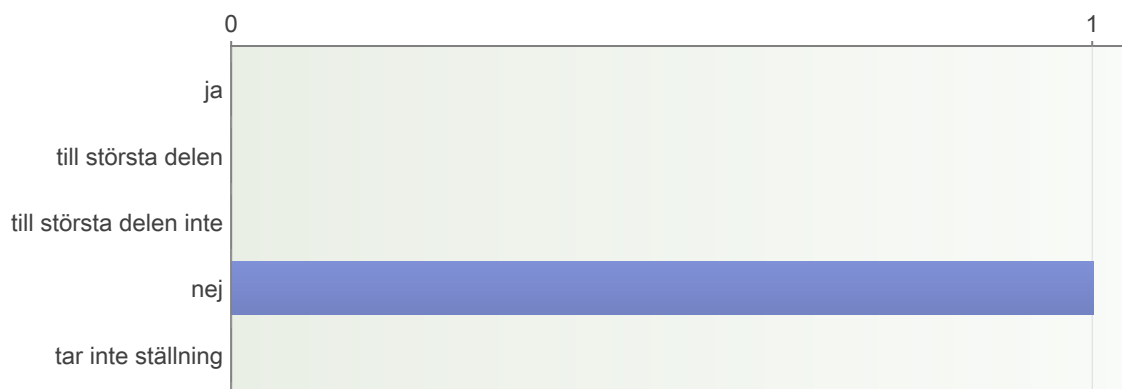

59. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

60. 21. Anser ni att bedömningen av reformens konsekvenser är korrekt och tillräcklig?

Vastaajien määrä: 1

61. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Bedömningen av de språkliga konsekvenserna är väldigt ytligt genomförd. Folktinget kräver att språkkonsekvensbedömningen fördjupas och att man konsekvent genom hela förslaget bedömer de språkliga aspekterna mera ingående.

62. 22. Hur bedömer ni att reformen påverkar er bakgrundsorganisationer eller era medlemsorganisationers ställning?

Ei vastauksia.

63. 23. Övriga fritt formulerade kommentarer om utkastet till regeringsproposition.

Vastaajien määrä: 1

- Allmänt om de språkliga rättigheterna inom social- och hälsovården

I nuläget tillgodoses inte invånarnas grundlagstryggade rätt till social- och hälsovård på svenska och finska enligt lika grunder. Bristerna har lyfts fram i Statsrådets berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen (2006, 2009 och 2013) och i internationella expertbedömningar, såsom Europarådets expertkommittés rapport om tillämpningen av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (2012) och rapporten av Rådgivande kommittén till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (2016).

Eftersom praxis tydligt visar att det inte råder jämlikhet mellan språkgrupperna inom social- och hälsovården, bör bristerna åtgärdas inom ramen för social- och hälsovårdsreformen. Valfrihetslagstiftningen har en avgörande roll i detta sammanhang och det är därför absolut nödvändigt att man skapar sig en realistisk bild av hur de språkliga rättigheterna kan tryggas inom ramen för den lagstiftningen.

Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna är en utmaning inom nuvarande system som baserar sig på offentlig serviceproduktion. Folktinget anser att utmaningarna kan bli ännu fler i en privat serviceproduktion.

9 § Val av yrkesutbildad person

Folktinget anser att rätten att välja yrkesperson bör innefatta rätten att välja personen också på basis av personens språkkunskaper. Det är skäl att komplettera bestämmelsens detaljmotiveringar till denna del.

11 § Val av tjänsteproducent i särskilda situationer

För personer med särskilda behov, såsom personer med funktionsnedsättning, är valet av serviceproducent särskilt viktigt. Om personen dessutom tillhör områdets språkliga minoritet blir valet av serviceproducent ännu viktigare eftersom nivån på den språkliga servicen i praktiken kommer att variera hos de olika serviceproducenterna. För personer med särskilda behov är den mest tillgängliga serviceproducenten inte nödvändigtvis det bästa valet. Folktinget anser att bestämmelsen bör kompletteras med en skyldighet för landskapet att hjälpa kunden hitta ett verksamhetsställe som i praktiken kan erbjuda kunden service på det egna språket.

16 § Meddelande om val av social- och hälsocentral samt mun- och tandvårdsenhet

Folktinget anser att bristande språklig service hos den valda serviceproducenten måste utgöra en grund för att kunden ska få byta social- och hälsocentral oberoende av tidsfristen på ett år. Bestämmelsens detaljmotiveringar bör kompletteras till denna del.

66 § Informationshanteringstjänster för valfriheten

Informationstjänsterna har en alldeles central betydelse inom reformen. Folktinget förutsätter att

informationstjänsterna från början planeras och genomförs så att de fungerar likvärdigt på båda nationalspråken. De digitala informationslösningarna får en allt mer betydande roll och tjänster på både finska och svenska bör enligt Folktinget vara högt prioriterade.

Tillämpningen av språklagstiftningen

Såsom ovan konstaterats är språklagstiftningen inklusive språklagen och de språkrelaterade bestämmelser som finns i den övriga lagstiftningen om social- och hälsovård inte anpassad till systemet med valfrihet. Folktinget förutsätter att valfrihetslagstiftningen bör innehålla en grundlig beredning om hur de språkliga rättigheterna kan genomföras inom ramen för systemet. Folktinget konstaterar att språklagen samt de språkligt relaterade bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen, socialvårdslagen, lagen om klientens ställning och rättigheter och lagen om patientens ställning och rättigheter bör tillämpas inom ramen för systemet med valfrihet inom social- och hälsovården. Dessutom bör kunden ha rätt att få sina journalhandlingar översatta i enlighet med justitieombudsmannen beslut 1962/4/09.

Författningsrättslig bedömning

Den författningsrättsliga bedömningen tar inte ställning till tryggheten av de språkliga rättigheterna. Folktinget förutsätter att man gör en grundlig analys av lagförslagets förhållande till de grundläggande språkliga rättigheterna.

64. 24. Specificerade förslag till lagändringar.

Ei vastauksia.